

GOVOR

ki ga je imel

preč. P. ADOLF MAYR

o priliki prenašanja sv. Deodata mučenca

iz nooske v franciškansko cerkev

dné 4. junija 1882.

Ponatis iz „Zgodnje Danice“.

V LJUBLJANI.

Tisk in založba J. Blaznikovih naslednikov.

1882.

435076

GOVOR

ki ga je imel

ADOLF H. ...

... ..

... ..

... ..

201512601

„Pravični pa bodo vekomaj živeli
in pri Gospodu je njih plačilo in
skerb za nje pri Najvišjem.“

Modrost. V. 16.

Redka in ginljiva slovesnost veršila se je danes dopoldne tukaj v Ljubljani in menim, da bode slehernemu, ki je bil zraven, ki je videl prekrasni sprevod, ostala vedno v blagem spominu, in da tudi tistim, ki so od daleč semkaj prišli, ne bode žal za pot, ki so ga storili. Kako je bilo pa tudi lepo, ko smo duhovni pod vodstvom preč. g. stolnega prošta v nunski cerkvi vzdignili prekrasno telo sv. Deodata mučenca, ter ga prenesli med ginljivim petjem in veličastnim zvonjenjem v to cerkev. Zato naj naznanim zahvalo vsem tistim, ki so pripomogli, da je imel sv. mučenec tako veličasten sprevod, kakor to zahteva spoštovanje do svetnika, vsem društvom, onim, ki so svetili ali delali častno stražo, in onim, ki so skerbeli, da se je veršilo vse v naj lepšem redu, — bodi tedaj vsem, tudi drugim deležništvom izrečeno tukaj očitno priznanje in priserčna zahvala!

Imamo ga tedaj tù, med seboj, na altarji, mučenca sv. Deodata, ki je bil Bogu dán (ali: ki ga je Bog dal) — ker to pomeni njegovo ime — in ki je odslej zopet izpostavljen očitnemu počesčevanju. Za gotovo pričakujemo od vaše verne vdanosti, v Kristusu ljubljeni poslušavci, da boste vedeli ceniti ta preimenitni zaklad, ki ga od danes naprej zopet hrani naša cerkev: kajti to je sveto telo, vse — prave koščice mučenceve so — zdaj preoblečene z nekako voščeno testovino, prelepo v telo vravnane, ter pokrite z dražimi oblačili, — prijatelj Jezusov je, ki čaka v časti vesoljnega vstajenja, da se telo še lepše spremeni in ž njim zopet sklene duša, ki se že zdaj veseli pri Bogu.

Zato terdno upam, da se boste v svojih stiskah in nadlogah zaupljivo izročevali njegovi priprošnji, ob enem

si pa tudi vedno v izgled jemali njegovo čisto življenje, h kateremu naj vas spodbuja tudi še upanje na plačilo, ki ga izvoljeni božji uživajo v nebesih. Rekel sem, v svojih stiskah in nadlogah naj bi se priporočali sv. Deodatu, ker pač res, kje je človek, ki bi bil popolnoma brez terpljenja, brez težav in brez skerbí? Kajti, naj se tudi temu ali onemu res dobro godí, naj si je zdrav in vesel in naj se mu vse po volji izteka, — prej ali kasnej opomni ga gotovo osoda, da je Adamov potomec, da potuje po zemlji, ki je solzna dolina, in da Bog ni postavil svojih nebes na svet.

Dolgo sem premišljeval, o čem naj vam, v Kristusu ljubljeni, danes govorim, da bi bilo bolj primérno temu slovesnemu dnevu. Odločil sem se slednjič za to, da vam gledé na sv. Deodata opišem v prvem delu: rimski Kolosej, kot kraj, kjer je toliko ss. mučencev terpelo, in v drugem rimske katakombe, kot kraj, kjer so jih po prestanih mukah pokopavali. Iz tega popisa izbral bom potem za nas potrebnih naukov.

I. Gospod Jezus je terpel in šel skozi smert v svoje veličastvo; tako je napovedal tudi svojim učencem preganjanje in terpljenje, rekoč: „Ako so mene sovražili in preganjali, bodo tudi vas. Iz shodnic vas bodo devali; pride celó ura, da bo vsak, kateri vas umorí, menil, da Bogu službo storí. In to vam bodo storili, ker ne poznajo ne Očeta, ne mene.“ (Jan. 16. 2.) In sv. Petru je naznanil še celó, kakošne smerti bode umerl, ko mu je o neki priliki rekel: „Dokler si bil mlajši, si se sam opasoval in šel kamor si hotel, kadar boš pa star, boš svoje roke raztegnil, in drugi te bo opasal, in te popelje, kamor ti nočeš.“ „To pa je rekel“, pravi sv. Janez dalje (21. 19), „da je na znanje dal, s kakošno smertjo bo Boga počastil.“ Kakor je Gospod napovedal, tako se je zgodilo.

Mogočno rimsko cesarstvo, ki je obsegalo takrat skoraj ves znani svet, napenjalo je vso svojo moč, da bi zaterlo sv. vero, ki se je iz judovske dežele jela širiti. Kervoželjni cesar Neron je bil prvi, ki je ukazal splošno preganjanje kristjanov. Na tisoče in tisoče jih je dajal pomoriti; med njimi bila sta tudi stebra sv. Cerkve ssv. Peter in Pavel. Mučili so jih na razne načine: nekaj

so jih križali, nekaj z mečem osmertili, druge so zavili v živalske kože, in nastavljali, da so jih psi ali divje zveri raztergale. Skozi 300 lét verstilo se je preganjanje za preganjanjem in število nebeških prebivalcev rastlo je od dné do dné. Ker beremo, da je bilo mučenih več imenitnih svetnikov, kakor n. pr. sv. Ignacij, sv. Evstahij s celo družino, sv. Julij, sv. Aleksander, mladeneč Marin, in verjetno tudi sv. Deodat v Koloseju, velikem rimskem gledališči, oglejmo si to strahotno poslopje v duhu bolj natanko; in sicer, kakošen je bil prej, in kaj je zdaj postalo iz njega. Kolosej *) je bil največje gledališče — cirkus — v Rimu, pa tudi na vsem svetu. Stavila sta ga od leta 72 - 80, toraj 8 lét, cesarja Vespazijan in Tit, to je, tisti ki je bil Jeruzalem razdjal; 40.000 sužnjih judov je moralo zmiraj pomagati pri zidanju. Ko je bil doveršen, bile so slovesnosti in igre v njem 100 dni, in pri njih se je 5000 glav zverine pomorilo. Ker so bili Rimljani po neprestanih bojih vajeni kervi, jim niso zadostovale že navadne igre in burke; strastno so hlepeli po grozovitih, kervavih predstavah. Iz pervega so jih veselili živalski boji. Iz daljnih dežel pripeljavali so si v Rim naj močnejših zveri, levov, tigrov, slonov, hijên, medvedov, da so jih potem v koloseju hujskali lačne drugo proti drugi, ter so se potem strašno rjové z zobmi in kremplji tergale. Včasih je bilo skupaj po 500—600 levov. Ali tega so se kmalu naveličali, — bili so žejni človeške kervi. Silili so tedaj hudodeloike in na tisoče ubozih sužnjev, da so se v orožji vadili in se potem v pričo ljudstva bojevali med seboj ali z zverinami. Silno veliko se jih je poklalo vsako leto na ta način. Čem glasnejše je bilo stokanje ranjenih in umirajočih, tem bolj jih je veselilo — te divje in neusmiljene serca! Bilo je pa tudi vselej veliko ljudstva zraven, kadar se je veršila kaka pred-tava v Koloseju; kajti to ogromno poslopje je bilo podolgasto okroglo in visoko do 4 nadstropij. Po dolgosti je merilo 185 in po širjavi 156 metrov. Štiri velikanske vrata in 76 družih vhodov deržalo je v notranje prostore, kjer je bilo krog

*) Po ital. Coliseo, imenovan po Neronovem „kolosu“, velikanskem stebri, ki tam blizo stoji.

in krog marmornatih sedežev za 90.000 gledavcev. Tudi zidovje in oboki so bili z marmorjem pokriti, in vse mostovže so kinčali neštevilni lepi stebri iz marmorja. Na sredi je bila velika arena, t. j. prostor za igre in boje. Ko so paganski cesarji obernili svoj serd na kristjane in so po vsi deržavi pričeli kruto preganjanje, so jih mnogo obsodili na smert v Koloseju, kjer jih je v razveseljevanje poživiljenega ljudstva zverina tergala. Zgodil pa se je večkrat tudi čudež v pričo stermečega ljudstva, tako, da se lačne zveri niso hotele lotiti kristjanov, temveč so se jim vogle k nogam, kakor da bi bile krotke ovčice; tako se je zgodilo ss. devicam Tacijani, Martini, Priski in drugim.

Blagi cesar Konštantin véliki še le je konec storil temu neusmiljenemu mučenju in klanju. Kolosej pa je vendar še ostal gledišče kakih 900–1000 lét, dasi so ga oplenili krasnega kinča. Ko se je zidovje začelo podirati, jemali so kamenje in so zidali z njim 4 velike palače; ali vendar je še, smem reči, polovica poslopja ostala do današnjega dné. Zlasti papeži so obračali skerb na to, da se ostanki ohranijo — v veden spomin na spridenost in divjost paganov — ter na junaško terpljenje prvih kristjanov. Groza me je obšla, ko sem — dober mesec je tega — stal v sredi tega velikanskega zidovja in gledal kamnite sedeže za ljudi in spodaj berloge in votline, kjer so imeli zaperte divje zveri, pa tudi kristjane. Kako svet in posvečen je zdaj ta kraj, razvidimo iz besed papeža Pija V, ki je rekel: „Kdor si želi relikvij (svetinj), naj si pobere persti v Koloseju; tam so tla namočena s kervjo neštevilnih mučencev.“

Tako sem ti, ljubi poslušavec, nekoliko popisal to bojišče ss. mučencev. — Morebiti sam pri sebi misliš: lahko je bilo prvim kristjanom priti v nebesa, kajti njih boj terpel je le nekoliko trenutkov; mučeni so bili, Bog jih je podpiral, da niso omagali, in potem so šli naravnost v nebesa. Res, Bog je posebno podpiral sv. mučence, da v boju niso omagali, ali njih boj je bil hud in njih terpljenje je terpelo včasih leta in leta. A vendar ostali so stanovitni v dobrem do konca in zato prejemajo zdaj plačilo v nebesih. Glej tukaj lep izgled na sv. mučencih, kako se moraš tudi ti, dragi kristjan, v

svojih bojih in nadlogah obnašati. Nikar ne obupaj, ako te hude skušnjave napadajo, ne bodi maloserčen v bolezni, ne godernaj v nadlogah, pomisli, da so težave in nadloge kraj tvojega terpljenja. kakor je bil Kolosej kraj terpljenja prvih kristjanov. Oserčuje naj te pri tem misel, da pelje pot iz tega kraja tje gori v večna prebivališča božja.

II. Kjerkoli so ob času preganjanja zvesti Jezusovi učenci v Rimu ali okolici smert preterpeli, poiskali so njih trupla živeči kristjani in jih prenesli v podzemeljska pokopališča, ki jih imenujejo katakombe. Kopali so si podolgaste votline pod zemljo. Po vsem kraju kjer Rim stoji, se namreč nekoliko metrov pod poveršjem nahaja neko rudečkasto skalovje (tuf), ki pa je silno mehko. V to mehko skalovje kopali so si kristjani skoraj 250 lét svoje grobe. Čeravno preiskovalci današnjih dni niso vseh še zasledili ker se je v teku časa marsikaki vhod zasul, znanih nam je vendar že 26 velikih in 17 manjših katakomb, ki imajo vsake svoje ime, nekaj po imenitnih mučencih, nekaj po nekdanjih lastnikih ondotnih zemljišč. Pot od vseh katakomb je dolga okoli 20 milj. Grobov pa so našeli že nad 5 milijonov.

Brez zanesljivega človeka, ki popolnoma pozna katakombe, zgreši tujec lahko pot in ne pride več na dan, kakor se je že tudi večkrat zgodilo. Jaz sem obiskal katakombe, ki se imenujejo „sv. Neže“. Dobro pol ure od rimskega mesta namreč je vert in v dolini tega verta vidijo se stopnjice, ki peljejo navzdol v cerkev sv. Neže. Tukaj dobí vsak prižgano voščeno svečo, ki mu razsvetljuje potem temna pota. Iz cerkve se gre skozi stranska železna vrata, po dolgih stopnjicah navzdol, kakor v klét. Že misel, da gre človek v prostore, kjer je hodilo in molilo neštevilno svetnikov, kjer počiva na tisoče ss. mučencev, navdaja ga s sv. strahom. Pota so ozka, zdaj se zavije na levo zdaj na desno. Od njih se odpirajo pogostoma na vse strani druga pota, ali derže stopnjice v spodnja nastropja, votlina sledi za votlino — in vse je zagernjeno v černo temo. Povsod pa sem videl v steni izdolbljene in vsekane grobe, dolge votline po 4, 5, druga verh druge, kakor predali velike

omare. V nje so polagali pogrebeci mertve, povite samo v perte, in navadno mazi jene z dišavami; potem so prednjo odprto stran zadelali z marmornato ploščo, v katero so vdolbli napis, ali vsaj kako znamenje. Zdaj so grobi večjidel spet odprti, le malo kateri je prazen, sicer se pa vidi še vse polno telés. Grobi ss. mučencev se spoznajo na tem, ker se nahajajo v njih posodice s kervjo, ali imajo na plošci vdolbino podobo palme, ki pomeni njih zmago, ali pa vsaj čerko „M“, ki je toliko kakor: mučenec. Iz enega takih grobov vzet je tudi naš svetnik Deodat.

Na daljnem potu sem videl prostornejše veže, ali prav za prav kapelice, v katerih je tudi grob pri grobu. Tukaj so se vérniki s svojimi duhovniki shajali k službi božji, da so bili v varnem zavetju pred pagani, dasi-ravno so jih tudi tukaj včasih zasledili.

V drugih katakombah, ki se imenujejo sv. Kalista, je najbolj znamenita kapela papežev, v kateri počiva 10 svetih poglavarjev katoliške cerkve, ki so smert storili od l. 235 – 296. Pod altarijem je grob sv. papeža Siksta II, kterega so paganski beriči tukaj zasledili in umorili. Na steni je napis, ki to žalostno prigodbo tako pripoveduje: „V času, ko je meč preganjanja blago serce matere (sv. Cerkve) prebadal, učil sem jaz, predstojnik, ki sem tukaj pokopan, zapovedi nebeške. Nenadoma so se prikazali sovražniki, in so me popadli, ko sem tukaj sedel; poslanim najemnikom je takrat množica vernikov ponujala svoje glave: toda starček (namreč sv. Sikst II) je hitro spoznal, kdo mu boče palmo (krono mučeništva) iztergati, in tedaj je podal prvi svojo glavo v žrtev, da ne bi nagla grozovitost paganov drugim kaj žalega storila.“ — Kot pravi naslednik Zveličarjev je ta sv. papež radovoljno dal svoje življenje, da bi otél vernike smerti in jim bil v izgled stanovitnosti do konca.

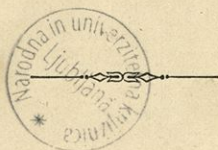
Ko so za kristjane nastopili mirnejši časi, začeli so si verniki napravljati pokopališča na poveršju zemlje. V katakombe so hodili le še molit k grobom sv. mučencev; v obletnice njihove smerti so se tudi še zbirali k službi božji. Tako je bilo do 5. stoletja, takrat pa je nastopila za Rim in za laško deželo žalostna doba. S strašno silo so se dervili v lepo bogato deželo od

severja surovi narodi; povsod, kamor so priderli, so plenili in požigali. Tudi Rim so dobili večkrat v svojo oblast: pograbili so v njem neizmerno, v mnogih letih nakopičene zaklade, in razdejali so veličastne palače in spomenike. Med tem časom so pozabili na katakombe, vhodi so se drug za drugim zasipali in zginila je skoraj vsaka sled do katakomb.

Prešlo je nad 700 lét, kar v katakombe ni stopila človeška noga; samo nekatere manjše so znane ostale. Še le leta 1578 so jih zopet našli delavci, ki so kopali v nekem vinogradu.

Te tedaj pričajo o strašnem preganjanju prvih kristjanov, pa tudi o njihovi stanovitnosti, in vdanosti v voljo Božjo. Da, iz globočine in teme svetijo kreposti in čednosti prvih kristjanov, kakor zvezde v noči, in osramotujejo nas, njih nevredne, slaboverne naslednike. O koliko so storili oni za nebesa, in kako se obnašamo mi!?

Tudi naš svetnik Deodat, ki je počival v katakombah, naj bode nam v spodbujajo za vse dobro in v luč našega življenja. Bode naj pa tudi naš mogočni priprošnik, za kar ga danes goreče prosimo, rekoč: sv. Deodat, prosil za nas! Amen.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is mostly obscured by the paper's texture and color.

